

Vallomás és tükör

Történelmi jelentőségű.

Nem új ez a jelző. Sőt! Mert nem ritkán olyankor is használjuk, amikor sem a tett, sem az alkalom nem szolgál rá e megtisztelő minősítésre.

Annál indokoltabb viszont az elégtételünk (és az ebből fakadó jelzőhasználatunk), amikor valóban történelmi jelentőségű tetről, tanácskozásról, határozatokról van szó.

Ilyen volt az RKP Központi Bizottságának és Románia Legfelső Gazdasági és Társadalmi Fejlesztési Tanácsának együttes ülése, amelyet július 27—29-e között tartottak. Mint ismeretes, a plénum magáévá tette az RKP programtervezetét, az 1976—1980-as időszakra vonatkozó öt éves terv előirányzatait és az ország távlati fejlesztésének (1990-ig) irányvonalait. Ugyanakkor jóváhagyta az RKP XI. kongresszusának összehívásáról, napirendjéről és a képviseleti normákról szóló határozatot.

A történelem sok programot ismer. És sokféléit. Minimálisat és maximálisat, forradalmi és reformistát, lényegre tapintót, átfogót, alaposat és mellébeszélőt, békeset és háborúsat. A felsorolást még folytathatnók. A lényeg az, hogy a program sokat mond a mozgalomról, pártról, kormányról, népről, országról, korszakról, amelyik kidolgozza, közlésezi, és (ha komolyan veszi) ahhoz igazítja politikáját, munkáját, életvitelét, egész jövőjét.

Ebben a tekintetben a program nemcsak célrendszer és irányvonal, nem csupán stratégia- és taktikameghatározás, jövővázolás, hanem vallomás is, tükör is.

A mi pártunk programja tudományos. A dialektikus és történelmi materializmus alapján dolgozták ki, az egyetemes érvényű igazságok hazai alkalmazására s a nemzetközi tapasztalatok alkotó fölhasználására épül.

Programunk történelmi fogantatású. Háttéréül szolgál népünk egész viszontagságos régmúltja, a hajdan vívott osztálycsaták, fölkelések tanulsága, a parasztlázadások és a munkásmozgalom története, de pártunk föl szabadulás előtti útja, annak a pártnak a tapasztalata is, amely kivezérrelte népünket a német fasiszta megszállás, a szovjetellenes háború, az antoneszkánus katonai diktatúra tragikus helyzetéből, előkészítette s irányította az augusztus 23-i nemzeti antifasiszta és antiimperialista fegyveres felkelést, majd pedig három évtizeden át sikeresen szervezte és vezette a szocialista országépítő munkát. Ebben az értelemben a program az évezredek tapasztalatait éppúgy összegezi és hasznosítja, akárcsak az elmúlt évek tanulságait.

A program és az irányelvek kidolgozásából tevékenyen kivették részüket a párt és az állam alapkáderei, megvitatták az előirányzatokat a vállalatokban és minisztériumokban, különböző helyi és központi szervezetben. Joggal mondható hát, hogy e dokumentumok egész népünk törekvéseit, bölcsességét, tisztánlátását fejezik ki.

Ennyit a program és az irányelvek jellemzőiről.

Ami a célokat illeti, pártunk főtitkára méltán mondotta: „A program általános marxista—leninista orientációt nyújt pártunk és népünk egész nemzeti és nemzetközi tevékenysége számára [...], megállapítja a sokoldalúan fejlett szocialista társadalom megteremtése és Romániának a kommunizmus útján való előrehaladása általános vonalát, hazánknak a nemzetközi életben, az emberiség új alapokon való átalakításáért, egy igazságosabb és jobb világ megteremtéséért, az összes népek közötti béke és együttműködés világáért vívott harcban való tevékeny részvétele általános vonalát.”

Érdemes e program egyes jegyeit bővebben taglalni. E dokumentum természetesen előtérbe helyezi a termelőerők további gyors iramú fejlesztését, az anyagi-műszaki alap olyan erős kiépítését, hogy biztosítani tudja a javak növekvő gyarapítását, a szükségletek kielégítését. E koncepció keretében hangsúlyt helyez a termelőerők ésszerű területi elosztására avégett, hogy szinkronban kerüljön a különböző országrészek fejlődése, megszűnjék a köztük mutatkozó, még mindig lényeges és szerelmes különbség. Ennek az elvnek az alkalmazása végső fokon hozzájárul a szocialista elvek gyakorlatba ültetéséhez, az igazi jogegyenlőséghez — tegyük hozzá: nemzetiségi vonatkozásban is —, és lehetővé teszi minden tájegység, nemzetiség, város kellő részvételét az építőmunkában és részesedését a megtermelt javakból.

Nyilvánvaló azonban, hogy a termelőerők ésszerű elosztása, korszerű fejlesztése megköveteli a termelési viszonyok további tökéletesítését is. Ebben a szellemben a program nagy súlyt helyez a szocialista demokrácia fejlesztésére, olyan szervezési keretek létrehozására, amelyek biztosítják az egész nép részvételét jövője megteremtésében, életvitele kialakításában.

Milyen körülmények között valósul meg ez a program?

Mindenekelőtt a párt vezető szerepéről kell szólnunk: „Az ipar, a mezőgazdaság, a tudomány, a kultúra, a gazdasági-társadalmi élet minden ága fejlesztésének szükségességéből kiindulva a program hangsúlyozza, hogy mindezen célkitűzések megvalósítása [...] csak olyan feltételek között lehetséges, ha az összes tevékenységi területeken szüntelenül növekszik a párt vezető szerepe.” Ilyen vonatkozásban a program kiemeli annak szükségességét, hogy a pártkáderek, az összes kommunisták aktívan vegyenek részt az egész gazdasági-társadalmi élet minden irányú tevékenységében. Ezzel párhuzamosan a program arra is utal, hogy a jövőben az állam szerepe is növekvő tendenciát mutat a szocialista építés összes folyamatainak megszervezésében és vezetésében, minthogy egységes, országos terv alapján végezzük minden irányú munkánkat.

Fontos helyet foglal el a program keretében a pártnak a nemzeti kérdéssel kapcsolatos marxi-lenini politikája. „A program méltán hangsúlyozza — mondotta Nicolae Ceausescu elvtárs —, hogy a Román Kommunista Párt megkülönböztetett figyelmet fordított erre a kérdésre, állandóan kibékíthetetlen harcot vívott a nacionalizmus, a sovinizmus, a rasszizmus ellen és a bárki részéről kifejezésre jutott, bármilyen, a marxista-leninista felfogástól idegen megnyilvánulás ellen.” Ebben a vonatkozásban érdemes megemlíteni, hogy a termelőerők megfelelő területi elosztására, a tudomány és kultúra — beleértve az anyanyelvű kultúrát is — fejlesztésére vonatkozó előírások mind a nemzeti kérdés megoldásának további tökéletesítését célozzák. Természetes dolog, hogy egy nemzetiség jövőjét — az anyagi és szellemi előrehaladáson túl — az is fémjelzi, hogy fönmarad-e, és milyen lélekszámban, egyáltalán milyen — gazdasági, társadalmi, kulturális — körülmények között. A program nagy figyelmet fordít a nemzeti kérdésre, a távolabbi jövőben is számol a nemzetiségek létével — anyanyelvű művelődésük, sajátosságaik fejlődésével, a teljes egyenlőség alapján.

Az egyenlőségről szólva ki kell emelnünk e kérdés más vonatkozását is. A program — a falu és a város, a fizikai és szellemi munka közötti lényeges különbségek elmosódásának alapján — az osztályok fokozatos közeledésének távlatos jövőjét tárja fel, s fölvezolja ugyanakkor a kommunista társadalom egységes dolgozó népe kialakulásának körülményeit: „Ebben a történelmi perspektívában a program körvonalazza nemzetiségi különbség nélkül az összes dolgozók szüntelen közeledését, a népek közeledését és haladását egyre teljesebb egységben a kommunista társadalom felé, amely biztosítani fogja az igazi egyenlőséget és szabadságot az összes népek, az összes dolgozók számára.”

Ennek az egységnek az elvi-ideológiai tartalma a tudományos világnézet, a dialektikus és történelmi materializmusra épülő világszemlélet, a szocialista erkölcs és méltányosság alapján álló közösségi és egyéni életvitel. Ilyen irányban a program széles körű nevelői koncepció és terv gyanánt is fölfogható, amely kiemelkedő szerepet szán a tömegek anyagelvű tudatalakításának, minden irányú fölvilágosításának, általában a műveltség és politikai tisztánlátás közkinccsé tételének. Olyan ember kinevelését szorgalmazza, aki tudatosan munkálkodik azon, hogy a világot a társadalmi és nemzeti igazságosságra, a jólétre és boldogságra alapozzák, az emberi egyéniség teljes kibontakoztatására irányuló törekvésekkel összhangban.

A program megkülönböztetett figyelmet fordít a nemzetközi kérdésekre, különös tekintettel a világban végbemenő forradalmi és nemzeti átalakulásokra; fölvezolja az emberibb világért vívott harc perspektíváját, előrejelzi, hogy a következő évtizedekben újabb gyökeres változások várhatók a haladó erők javára.

Körülményeiknek, adottságaiknak megfelelően újabb és újabb népek lépnek majd a szocializmushoz vezető útra. A programtervezetben kifejezésre jut az a meggyőződés, hogy a jövő — világméretekben — a szocializmusé, olyan társadalom, amely egyszer s mindenkorra megszűnteti az ember ember által történő kizsákmányolását, a kizsákmányoló osztályokat, egyik nép elnyomását a másik részéről, s biztosítja a nemzetek, országok békés együttélését.

„A program abból indul ki — mondotta pártunk főtítkára —, hogy a szocialista országok egyre jelentősebb szerepet töltenek be a társadalom fejlődésében, és perspektivikusan még inkább befolyásolják majd a nemzetközi élet alakulását.“ Ebben az összefüggésben döntő kérdés — hangoztatja a program — a különböző haladó erők, baloldali pártok, mozgalmak közötti egység s együttműködés új alapokon történő állandó erősítése, hogy harcuk nemzeti és nemzetközi síkon további sikerekhez vezessen.

Ami az irányelveket illeti, fölmérik eddig elért eredményeinket, kijelölik az ország fejlődésének útját az 1976—1980-as évekre vonatkozóan s az 1990-ig terjedő távlati elgondolásokat. Az irányelvek — különösen a jelenlegi ötéves terv határidő előtti teljesítése révén nyert előnyök alapján — szorgalmazzák az iparnak, előrehaladásunk fő gazdasági tényezőjének további erőteljes fejlesztését, ugyanakkor azonban nagyobb szerep hárul — az eddigiekhez képest — a mezőgazdaságra, amelytől nagymértékben függ az iparosítás sikere, valamint a jólét általánossá válása is. A termelőerők ésszerű és igazságos területi elosztásának szellemében az irányelvek előírják, hogy 1980-ig egyetlen megye se érjen el tízmilliárd lej értékénél kisebb ipari termelést.

„Ez nem egyszerű számadat — mutat rá Ceaușescu elvtárs —, hanem fontos minőségi fordulatot jelent az ország összes övezeteinek és megyéinek fejlesztésében, egész országunk civilizációs fokának emelésében. Ez ama marxista elveknek a gyakorlatba ültetését jelenti, amelyek szerint minden egyes helységnek olyan erős gazdasági és társadalmi központtá kell válnia, amely lakosai számára minden szempontból optimális életkörülményeket biztosít.“

Az irányelvek dokumentuma kifejti, hogy fejlett gazdaság nélkül nem képzelhető el a szocialista társadalom, az anyagi és szellemi javak bősége, kiterjedt szociális hálózat, tanintézetek és tudományos intézmények sokasága, ezért mindent meg kell tenni gazdasági munkánk hatékonyságáért, eredményességéért. E tekintetben fontos kérdés a fogyasztási és fejlesztési-főlhalmozási alap egészséges arányának biztosítása. Az elmúlt évek során nemzeti jövedelmünk egyre nagyobb hányadát tudtuk beruházásokra, a nemzetgazdaság fejlesztésére fordítani, ennek megfelelően gyarapodtak a termelőerők, s a fogyasztási javak mind nagyobb tömegét állíthattuk elő.

A jövőben is ez az irányzat érvényesül.

Abból a tapasztalatból kiindulva, hogy korszerű nemzetgazdaságot csak korszerűen képzett, művelt szakemberek képesek létrehozni és működtetni, az irányelvek előírják mind a szakmai oktatás, mind az általánosműveltség-nyújtás kiterjesztését, elmélyítését, a tudományos kutatás fokozását s közelebbvitelét a gyakorlathoz, a termelés távlatos fejlesztése kérdéseinek megoldásában éppen úgy, mint a napi ügyek eredményes kezelésében.

Mint ismeretes, hazánk széles körű kapcsolatokat tart fenn — gazdasági, politikai és kulturális tekintetben egyaránt — majd minden állammal. A külföldhöz fűződő kapcsolataink — a kereskedelmiék éppen úgy, mint az ipari kooperációk — jelentős módon hozzájárulnak gazdasági célkitűzéseink eléréséhez. Ebben az értelemben az irányelvek szerint hazánknak fokoznia kell együttműködését minden állammal, s különösen a szocialista országokkal: „Romániának aktívan részt kell vennie a Komplex Program megvalósításában a KGST keretében, ami minden egyes nemzetgazdaság erőteljes fejlődéséhez, minden egyes szocialista ország gazdasági potenciáljának növekedéséhez és egyben a szocializmus világereje és tekintélye növekedéséhez kell hogy vezessen.“

A teljes ülés elhatározta, hogy november 25-ére összehívja a párt XI. kongresszusát. Az elfogadott képviseleti normák, kritériumok biztosítják majd, hogy a kongresszuson a legfontosabb tevékenységi területekről a legjobb pártkáderek vegyenek részt. Megemlítenőd, hogy a Központi Bizottság először határozta el, hogy a leendő KB összetételére vonatkozó javaslatok tartásuk szem előtt az összes megyék, a nagyobb ipari központok és gazdasági centrumok képviselitetését a párt e — kongresszusok közötti — legfelső fórumában. Ez biztosítja majd a Központi Bizottság jobb kapcsolatát az alsóbb pártszervekkel, a terepkérdésekkel, erősödik a párttevékenység demokratikus jellege.

Mihamar megkezdődik a pártprogram és az irányelvek megvitatása a párttal, az egész néppel. Ez a vita, tanácskozás, a küldöttek megválasztása erősíti majd a tömegek és a vezetőszervek kapcsolatát, az egyes övezetek, megyék, városok, vállalatok, intézmények — s tegyük hozzá: nemzetiségek — kérdéseinek, gondjainak és örömeinek alaposabb megismerését, s ugyanakkor kötelez minden kommunistát munkája őszinte elemzésére. A felgyülemlett információanyagot, értesülést pedig a kongresszus felső szinten elemzi, s kijelöli a szükséges tennivalókat.

„A pártgyűlések és pártkongresszus egész lefolyásában erőteljesen meg kell nyilvánulnia a párt ideológiai-politikai, harci és akcióegységének, a kommunisták ama elhatározásának, hogy szoros és teljes egységben biztosítsák a párt programjának valóra váltását, amelynek célja a sokoldalúan fejlett szocialista társadalom megteremtése és a kommunizmus felé való előrehaladás, egész népünk anyagi és szellemi jólétének, civilizációs fokának szüntelen emelése.“

DOMBI GÉZA

Alexandru Ciucurencu: Ünnepe